

Általános Gazdaság Földrajz

Gazdaságot jellemző adatok

GDP: Bruttó hazai termék. Egy év alatt egy adott területen előállított termék és szolgáltatások piaci áron számolt összértéke. USD-ben fejezi ki és az infláció figyelembe vételével teszi meg.

GNP: Bruttó nemzeti termék: Egy adott ország állampolgárai megtermelt össztermék.

1 főre eső adatokkal dolgoznak, GNP/fő, GDP/fő

GNI: Bruttó nemzeti bevétel.

Számolás: GDP-t módosítják a nemzetközi tőkeáramlások értékeivel.

Összérték: GDP, GNP, GNI, országok csoportosítása gazdaságilag.

Országok csoportosítása.

1. Alacsony jövedelmű országok: Gyorsan növekszik a népesség, nem tudnak bekapcsolódni a világ gazdasági folyamatába. Ennek az oka, ezek az országok gyarmatok voltak. Nyersanyag kitermelés fordul elő maximum, rossz a természeti viszonyok illetve polgárháborús konfliktusok, gazdaság fő ágazata mezőgazdaság.
2. Közepes jövedelmű alacsonyabb fejlettség.
 - lassabban nő a népesség
 - 1-1 ágazattal betudnak kapcsolódni a világgazdasági folyamatokba.
3. Magas jövedelmű országok. Itt stagnál vagy csökken a népesség, a legmodernebb termelés, és a kutatás, fejlesztés központja.

Gazdaság ágazatai

Ágazatai:

1. Mezőgazdaság, PRIMER /első szektor/
2. Ipari, SZEKUNDER /második szektor/
3. Szolgáltatás, TERCIE /harmadik szektor/
4. Információs kapcsolat, KVATERNE /negyedik szektor/

GDP	Aktív keresők
1. tercié 61-62%	1. mezőgazdaság 56-58%
2. ipar 31-33%	2. ipar 33-34%
3. mezőgazdaság 6-8%	3. szolgáltatások a maradék
Elent mondás, értéktermelés alacsony	

Termelés:

- természeti javak feldolgozása, emberek számára fogyasztható terméké.
- természeti tényezők, Pl.: talaj, éghajlat, ásványi kincs,
- tőke: felhalmozott érték amely tulajdonosa számára állandó rendszeres jövedelmet biztosít
Pl.: pénz, áru, tudás,
- technológia
- humán erőforrás: munkaerő, fizikai szellemi állapot

Mezőgazdaság

Tenyéssz időszak, hó összeg azt jelenti, hogy a növények aratásig mekkora a napsugárzás ideje.

Mérsékelt övezetben a legjobbak a mezőgazdaság termelés feltételei.

- termőterület növelése: Pl.: mocsarak lecsapolása, folyók szabályozása, erdőterület irtása,
- termelés átlag növelése: trágyázás, génkezelés, műtrágya, nemesítés, növény védőszerek használata.

Mezőgazdaság termelési típusai.

I. Fejlődő országokban

1. oázis gazdálkodás. (datolyát világpiacára termelik)
2. árasztásos rizs termelés, lépcsős vagy teraszod, (Dél-kelet Ázsia évente 2-3 is aratnak.)
3. nomád állattartás. Sivatang füves pusztá határa (Afrika, Száhel övezet, Közép és kelet Ázsia sztyeppe területei.)
4. égetéses erdőgazdálkodás: Esőerdő irtása a talaj néhány év alatt kimerül ezért új erdőrészt irtanak ki.

Ezek a termelési típusok önellátásra termelnek, kezdetleges eszközökkel dolgoznak, sokan dolgoznak a mezőgazdaságban.

II. Típus: fejlett országok mezőgazdasága.

1. Fejlett ország: extenzív (külterjes) nagybirtokok kézimunka igényes termelés, de magasan gépesített Pl.: Amerikai farmok
2. Fejlődő országok: intenzív (belterjes) kisebb a birtok, modern gépek, növény termelés és állat tenyésztés. Általános jellemzői: modern gépek, világpiacra termelnek olcsón a mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya.
3. Ültetvényes gazdálkodás: fejlődő országokban a helyi viszonyokhoz képest magas a gépesítés, világpiacra termelnek és ültetvény tulajdonosa, az egykori gyarmat országból származik. Pl.: Francia

Energia gazdálkodás

Elsődleges energia hordozók

megújuló: nem fogy el, és a nem szennyezi a környezetet.

- Szél: tartósan egy irányból fúj, viszonylag nagy a szélerősség. Tengerparton jellemző
- Víz: folyóvíz: gát, zsilip, mesterséges tó.
Tengervíz: ár apály erőmű (Fundy-öböl, St. Maló öböl)
- Geotermikus energia: földbelső hője
- Napenergia: napsugarak beesési szöge, napsütéses órák száma, napkollektor,
- Biomassza: növényi maradványok újrahasznosítása

Fosszilis energia:

- szénhidrátok: kőolaj, földgáz
- kőszén

Előfordulások, kőolaj földgáz sekélytengerek Pl.: Mexikói öböl, Perzsa öböl, Északi tenger. másrészt alföldek Pl.: Román alföld, Nagy alföld,

Kőszén előfordulása röghegységekben.

Magyarországon energiahordozói kőolaj, földgáz, alföld déli részei. (Zalai dombság főleg kőolaj. Bükk alja Mátra alja kiskészletű) A hazai készletek nem fedezik az igényeket így főleg Oroszországból a barátság és testvériség vezetékén importáljuk.

Kőszén: feketekőszén a Mecsekben van már nem bányásszák.

Barnakőszén: Vértess, Oroszlán, Tatabánya, és Ajka.

Lignit: Mátra és Bükk alja, Visonta

Ezeket a hőerőművekben dolgozzák fel.

Megújuló energia hordozók:

- **Szél:** tartósan egy irányból fújó szél , egyenletes szélsébséggel, legkedvezőbb helyszín a tengerpart
- **Nap:** trópusi övezet sivatag
- **Víz:** tengervíz árapályerőmű, folyóvíz: gát, mögötte felduzzasztott mesterséges tó
Pl.: Nílus Nasszer-tó

Magyarországon ezekből a lehetőségekből hiány van.

Geotermikus energia: Magyarországnak jók a lehetőségei de nem használjuk ki eléggé.

Magyarország idegenforgalom

Az idegenforgalom a terciásetorhoz tartozik ezért szolgáltatás.

1. természeti adottságok
 - Víz, gyógyvíz Pl.: Hajdúszoboszló, Budapest, Hévíz, Balaton szezonális
 - Hegységek üdülésre alkalmas, egészséges levegő és kirándulások
 - Pusztá és főleg a nemzeti parkok (magyar táj)
2. Gazdasági és társadalmi adottságok.
 - műemlékek, múzeumok,
 - Rendezvények Pl.: Sziget fesztivál
 - Állami ünnepek Pl.: Augusztus. 20.
3. Probléma kevés a magas színvonalú szállás, Magyarország tranzit ország, átutazó forgalom nagy, de nem töltenek itt hosszabb időt a külföldiek. Hiányoznak a komplex szolgáltatások.

Kiemelt vonzó tényezők Magyarországon:

- Világörökség
- Nemzeti parkok
- Budapest az egyedüli olyan vonzó tényező amely komplex adottsággal rendelkezik.

Pénz alapfogalmai

Funkciói: fizetési eszköz, fizetési egység, értékmérő

Piaci értéke változik, inflációval fejezik ki

Infláció: árak általános és tartós emelkedése. Következménye a pénz értékének romlása.

Valuta: idegen ország fizetési eszköze

Deviza: olyan valuta ami bankszámlához kapcsolódik.

Átváltható egy ország fizetési eszköze egy másik ország valutájára. Átválthatóság = konvertibilitás meghatározza az átválthatóságot az árfolyam.

Bank

- Magyarországi bankrendszer két szintű
 1. jegybank: MNB (forint kibocsátása)
 2. az összes többi bank:

Értékpapír

Kibocsátás oka: tőkéhez akar jutni a vállalat vagy az állam.

- **Részvény:** vásárlója a részvény %-ban tulajdonos a vállalatban.
- tulajdonos részesül a felosztásra kerülő nyereségből.

ZRT→zártkörű→nem lehet bárki részvényes

NYRT→nyilvános→felkerülhet a tőzsdére.

Kötvény

- nem tulajdonos a vásárló
- meghatározott összeget kap vissza a vásárló a lejáratkor.

Állampapír

- államkötvény
- kárpótlási jegy

Tőzsde: piacok piaca. Elvileg az árakat csak a kereslet kínálat határozza meg.

Típusai

- **Árú tőzsde** Pl.: Chicago gabona tőzsde, Malajzia ón tőzsde.
- **Érték tőzsde:** forgalmazható érték papírok kereskedelme.

Tőzsde index: meghatározó értékpapírok árának változását figyeli.

Kereskedést csak brókerek végezhetik. Nagytőzsdék: New York, London, Párizs, Tokió

Nemzetközi kereskedelem

Szabad kereskedelem van, nem korlátozzák az árú, tőke, és a szolgáltatok árait. Pl.. Unió

Protekcionista gazdaság politika: védi a saját iparát a külföldi versenytől.

Eszközei:

- **Vám:** behozott termékekre kivetett adó
- **Kvóta:** behozott termék mennyisége állománya
- **Embargó:** ellenséges országba nem engedik ki és be hozni a terméket.
- **Dömping:** külső piacot az olcsó hazai áruval el árasztja az ország.

Tőke: felhalmozott érték amely tulajdonos számára rendszeres jövedelmet biztosít

Típusai:

- **árú tőke:** bolt raktárkészlet
- **tudás**
- **pénz:** befektetés
 - a) hazai vagy külföldi pénz piacokon
 - b) termelésbe fekteti a pénzt: működő tőke. Pl.: transznacionális vállalat (TNC)
 Központ: egy adott országban van, de a termelés több másik országban van.
 TNC beruházás kétféleképpen
 1, zöldmezős: korábbi mező területeken
 2, barnamezős: régi gyárak felújításával ruház be.